

6. Арешонков В.В. Організації техніко-криміналістичних досліджень у розслідуванні злочинів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки 2020. № 6 том 31 (70). С. 88-93. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/6_2020/17.pdf.

7. Юрченко А. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час кримінального провадження: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення: [монографія] / ВИДАВНИЦТВО, 2018. С. 49-69. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/3800/1/4006_IR.pdf.

Мелянець Вероніка Віталіївна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: Чуприна Олена
Віталіївна, професор кафедри
криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат медичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТУ СМЕРТІ ЗА РІДИНАМИ ОРГАНІЗМУ

У судово-медичній практиці застосовується цілий ряд лабораторних методів дослідження: біохімічних, рентгенологічних, імунологічних, гістологічних, спектральних та інших спеціальних методів, які можуть бути використані у вирішенні значущих для слідства запитань.

Ні для кого не секрет, що після смерті з тілом людини відбуваються певні зміни. Проте, не всі знають, що за допомогою них можна спростувати або підтвердити слідчі версії. За трупними змінами можна визначити давність настання смерті (ДНС), припустити причину смерті, орієнтуючись на колір трупних плям (наприклад, отруєння чадним газом, отруєння пентанолом, речовинами, що утворюють метгемоглобін тощо), визначити факт переміщення тіла (розміщення трупних плям не відповідає позі трупа) та інші факти, що є важливими для слідства.

Вже давно вчені звернули увагу на те, що в трупі відбуваються різні біохімічні процеси і висунули припущення про можливість використання зміни рідин організму, тканин і органів померлого для визначення DNS. З цією метою використовували різноманітні сучасні лабораторні методи дослідження крові, спинномозкової рідини, склоподібного тіла, перикардіальної рідини, м'язів, внутрішніх органів, головного мозку.

За результатами цих досліджень виявилось, що особливо актуальною є можливість дослідження біологічних рідин та середовищ

організму людини, таких як спинномозкова рідина (СМР), склисте тіло (СТ), синовіальна рідина (СР), оскільки вони є практично ізольованими від зовнішнього середовища та впливу зовнішніх чинників.

Для дослідження СМР, СТ та СР в основному застосовують біохімічні методи дослідження [1]. Під час підрахунку біохімічних показників, які використовувались для діагностики часу настання смерті, дослідники зауважили, що необхідно брати до уваги швидкість та особливості проходження катаболізму та метаболічних процесів у організмі як до, так і після смерті, аутолітичні та гнильні зміни тіла.

У спинно-мозковій рідині досліджували її рН, вміст фосфору як показника ступеня деструкції нервової тканини (виявлене закономірне зростання його в перші 10 год після смерті), концентрацію калію (встановлене підвищення його при збільшенні часу, що минув після смерті, з 430–468 мг/л у перші години до 1440–2230 мг/л через 50 год і більше), співвідношення натрію і кальцію, молочну кислоту, амінокислоти, пуринові похідні, залишкових азот, цитоз, білки, бактерії, хлориди, цукор [2].

З огляду на те, що СМР та СР є порівняно ізольованими рідинами, процеси гниття у них розвиваються пізніше та повільніше, ніж у крові, в яку бактерії потрапляють значно легше і швидше.

Кров, у порівнянні з вищевказаними рідинами та середовищем, є гіршим матеріалом для дослідження, оскільки її параметри більше взаємодіють і швидше реагують на зміни зовнішнього та внутрішнього середовищ людини, до прикладу таких, як гіпоксія, голод, наявність у повітрі, яке вдихається, отруйних для організму речовин та ін.

Вчені-винахідники Гараздюк М.С., Бачинський В.Т., Гараздюк О.І. та Ванчуляк О.Я. у 2019 році намагались запатентувати спосіб визначення давності настання смерті протягом першої доби за допомогою аналізу полікристалічних плівок спинномозкової рідини трупа людини. У прикладі використання корисної моделі було встановлено, що точність визначення давності настання смерті розраховували на основі 15 середньоквадратичного відхилення, що склала 35 хвилин. Отримана давність настання смерті була підтверджена часом настання смерті, вказаним у відповідній медичній документації [3].

На мою думку, якби цей спосіб вдалось запатентувати, а з часом можливо вдосконалити, судово-медичні експерти змогли б вказувати ДНС протягом першої і подальших годин з більш високою точністю ($\Delta T=35$ хв, в той час, коли за сучасними методами $\Delta T=45$ хв (методом двовірного стокс-поляриметричного картографування розподілів еліптичності поляризації дрібномасштабної складової зображень плівок ліквору) [4]. Завдяки цьому можливо скоротити кількість підозрюваних в перших слідчих версіях, оскільки у деяких осіб одразу з'являється алібі.

Підводячи підсумки, вважаю доцільним виділити, що методи, якими користуються судово-медичні експерти під час визначення ДНС, не завжди можуть задовольнити потреби слідчих органів через доволі значний проміжок часу між смертю та результатом експертизи, а також через значну кількість факторів (зовнішнього та внутрішнього середовища або індивідуальних особливостей трупа), які впливають на результат. Це зумовлює необхідність дошукатися інших, точніших і менш нестійких методів визначення ДНС.

Список використаних джерел

1. Судово-медична ефективність методу цитологічного дослідження цереброспінальної рідини для визначення давності настання смерті./ М.С. Гараздук , В.Т. Бачинський, Н.І. Владковська, О.І. Гараздук. // Буковинський медичний вісник. Т.21, № 3 (83). С. 22-28 file:///C:/Users/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0/Downloads/115044-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-244149-1-10-20171113.pdf Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-95#Text>.

2. Визначення давності настання смерті у судово-медичній експертизі. Режим доступу: https://nmapo.edu.ua/images/FakPidVik/kafSudMed/23_11_18-8.pdf.

3. ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ. Режим доступу: <https://iprop-ua.com/inv/pdf/mdr567sq-pub-description.pdf>.

4. M.S. Garazdiuk Post-mortem interval estimation using the cerebrospinal fluid films inhomogeneous polarization images spatial frequency filtering method. Режим доступу: <http://forensic.bsmu.edu.ua/article/view/242437>.

Федорко Дмитро Євгенович,

ад'юнкт кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ НЕЗАКОННОЇ ПОРУБКИ АБО НЕЗАКОННОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТУ ЛІСУ

Ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та місцерозташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [1]. Усі ліси на території України, незалежно від того, на землях яких категорій за основним цільовим призначенням вони зростають, та незалежно від права власності на